35

DISSERTATIO MEDICO-CHIRVRGICA,

DE

VULNERE HEPATIS CURATO,

CVM DISQVISITIONE

IN

LETHALITATEM VULNERUM HEPATIS.

QVAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO PRINCIPE ET DOMINO,

DOMINO

GVILIELMO HENRICO,

DVCE SAXONIAE IVLIACI CLIVIAE MONTIVM RELIQVA,

CONSENSV

GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE,

IN ALMA SALANA,

PRAESES

CAROL. FRIDER. KALTSCHMIED.

MED. DOCT.

ET RESPONDENS

ADAMVS IOHANNES WEDEKIND

REVALIA-LIVONVS

D. XXIII. NOVEMBR. M DCC XXXV.

IN AVDITORIO MEDICO

HORIS CONSVETIS

DEFENDENT.

DISSERTATIO DE VULNERE HEPATIS CURATO.

CVM DISQVISITIONE IN LETHALITATEM VULNERUM HEPATIS.

§. I.

Ir Juvenis optimæ notæ Joachim Rœder, Lubecensis, præterito Anno Christi 1734. die 23. Aug. ad me defertur vulneratus, curamque medico-chirurgicam postulat, quam adhibitam brevi dissertatione complecti constitui.

§. II.

Vulneratus 25. annos expleverat, temperamen-

to gaudebat cholerico-ſanguineo, vitæ genere vſus erat modeſto, nec a regulis diæteticis abhorrente. Corpus gracile animum, quantum vulnus patiebatur, inveſtiebat conſtantem, humores ſpondebat incorruptos.

§. III.

Vulnus in regione epigaſtrica duorum digitorum latitudine a cartilagine enſiformi in linea alba transverſim apparebat, longitudine ſua latitudinem trium digitorum ſuperabat copioſumque fundebat ſanguinem obſcurum & craſſum.

§. IV.

In dextro vulneris fine ligamentum hepatis rotundum læſum comparebat, accuratiori inſpectioni hepar ad pollicis latitudinem, ſecundum vulneris externi directionem, leviter vulneratum & in cruore vulneris pulſus patebant, duoque filamenta lacerati peritonæi ſe offerebant, cumque ex dimenſione vulneris pateret vtrumque muſculum rectum dimidiam partem eſſe diſſectum, reſilientes diſſectæ fibræ aperturam ſatis amplam efficiebant.

§. V.

Æger mox anxietate præcordiorum & lipothymia correptus triſtem præ ſe ferebat faciem.

§. VI.

Hepatis igitur vulnus multorum oculis ſe objiciebat in parte hepatis concava per tantum abdominis hiatum facillime cognoſcendum, nec tamen omnia poſtulata a multis ſigna apparebant. Et quænam? Vomitus bilioſi & cruenti & ſimiles alvi dejectiones nec ſequebatur per Dei gratiam hæmorrhagia lethalis.

§. VII.

§. VII.

Sed non neceſſario hæc tria ſigna adeſſe debere in omni vulnere hepatis & experientia & ratio docet. Vis experientiam ? lege ſummæ auctoritatis atque experientiæ viri Friderici Hoffmanni caſum III. P. III. decad. 1. vbi de vulnere hepatis, ægro, vndecimo poſt acceptum vulnus die, purpura vivis erepto hæc habes ſub finem hiſtoriæ morbi: Täglich hatte er (vulneratus in hepate) biß auff einen ſedem naturaliter welchen ein clyſter emolliens auch den andern gleich zuwege gebracht, hergegen nicht einmahl einen vomitum auch keinen conatum. Vis rationem ? Si vomitus cruenti accedere debent & ſimiles alvi dejectiones, neceſſario per poros bilarios læſos ſanguis ex vaſis ſanguiferis laceratis ad ductum cholidochum & per hunc aut ex hoc ipſo læſo ad inteſtinum duodenum & hinc ad ventriculum retrudi aut ad inteſtina devolvi debet, id quod in gravioribus imprimis iis hepatis vulneribus evenire ſolet, vbi inſtrumentum lædens altius penetravit in hepar, vulneris autem orificium ſanguine coagulato obturatum ad tempus, ſanguinis ex vaſis interioribus profluvium ad patulas in ductum cholidochum vias vrget. Si autem in ſuperficie tantum vulneratum eſt hepar, ita, vt cruori foras liberior quam in partes interiores pateat via, imo nec adeo multa nec adeo magna læſa fuerint vaſa, non eſt quod negemus, vulnus hepatis oculis obvium, licet non omnia in quibusdam hepatis vulneribus apparentia adſint ſigna, cum id, quod oculis obvium, plura non requirat ſigna.

§. VIII.

Nec hæmorrhagiam lethalem neceſſario ſubſequi omnia vulnera hepatis, eadem experientia eademque ratio confirmant. Id quod tamen infra monebimus fuſius, vbi in lethalitatem vulnerum hepatis diſquiſitio fuerit facta.

§. IX.

Poſtulabat igitur vulneris noſtri cura vt 1.) præſentia periculoſa ſymptomata fugarem 2.) ſolutionem continui reſtituerem.

§. X.

Præſentia ſymptomata erant 1.) hæmorrhagia 2.) lipothymia. 3.) anxietates præcordiorum, 4.) dolores abdominis.

§. XI.

Ad compeſcendam hæmorrhagiam injectio ſtatim fiebat ex ſpiritu quodam rectificatiſſimo, cum liquore ſtiptico Dippelii applicatisque vulneri linteaminibus ~ cochleariæ & matricali imprægnatis, ligaturaque debita munitis, aperta ſimul vena media dextri brachii, cum pedes id medelæ genus recuſarent.

§. XII.

Admoto naribus aceto ſpicato exhibitaque potiuncula confortante ſemi-mortuus ad ſe redibat, animumque reſumebat conſtantem, anxietates præcordiorum, doloresque abdominis ſuperſtites querens.

§. XIII.

Neque hæc duo poterant adeo veloci mutatione fugari. Diſſecta enim linea alba muſculique abdominis

dominis afcendentes, defcendentes transverfales & recti cum peritonæo, nec non ligamentum hepatis rotundum vtique a fibris diffectis & refilientibus tenfionem paffa dolores, & quantum hi mufculi ad refpirationem conferunt, nunc ejusdem difficultatem anxietatesque præcordiorum producebant.

§. XIV.

Interim blande refolventibus, temperantibus & bezoardicis mediis quantum ftatus præfens requirebat, fuccurrebam, nec facculos paregoricos vulneri imponendos omittebam, abdomen fæpius fpiritu nervino fimul fovendo.

§. XV.

Nox imminebat, vbi Æger per aliquot horas placida fruitur quiete, expergefactus, non nifi de dolore abdominis a vulnere verfus vmbilicum conquerens, pulfus tamen fimul duritiem fentit. Continuatis autem bezoardicis mediis adjectis travmaticis variæ formæ per diem melius fe habet paucumque quem permittebam, capit cibum.

§. XVI.

Vulnus tempore matutino apertum coagulato repletum fanguine admittebat tamen injectionem balfamicam ex effentia myrrh. fuccin. balf. Peruv. & Copaib. Æger inverfo fitu in abdomen provolutus, cum conftanter hoc fitu vti nollet, tentabatur, an quid extravafati fanguinis cum ℞ injecta proflueret, cujus circiter ℥ij proveniebant. Facta denuo injectione applicatoque emplaftro ftiptico Crollii & fuperimpofitis facculis refolventibus hac vice Æger quieti re-

ftitu

ſtituebatur, tempore veſpertino eadem ratione vulnus tractatum & deligatum ſanguinem non amplius plorabat.

§. XVII.

Secundam igitur noctem eadem tranquillitate tranſegit, niſi quod tuſſicula quietem aliquando interturbaverit alvumque reddiderit.

§. XVIII.

Tertia die ſanguis coagulatus cedere vulnusque ad maturitatem accedere cœpit, neque methodo cœpta pergere dubitavimus, Ægro levato quomodo, præter tuſſim : qui morbi ſtatus eandem & ſequenti nocte & die tenebat faciem,

§. XIX.

Nox tamen inquieta ſequitur, abdomen tumidum indureſcit, dolores a vulnere verſus umbilicum pergunt, anxietas præcordiorun augetur, calorque intenditur & alvus obſtruitur & vrina ex fuſco rubra apparet, ſine ſedimento.

§. XX.

Alium, niſi tuſſim, hæc ſymptomata non agnoſcebant fontem. Diaphragma enim ſurſum cum impetu per vices commotum hepar eodem motu poſt ſe trahebat. Quo fiebat vt ligamentum rotundum læſum tenderetur irritationemque graviorem pateretur, hinc dolor verſus vmbilicum quorſum tendit hoc ligamentum. Accedit quod eadem fabula in læſo peritonæo luderetur, doloresque circa vulnus augerentur, affluxus itaque major humorum concitaretur tumorque abdominis durus producere-

tur,

tur, & respiratio impediretur hinc anxietas praecordiorum sequeretur.

§. XXI.

Membranaceae & nervosae igitur hae partes irritatae reliquum genus nervosum vasculosumque in consensum trahentes & ad fortiorem inordinatumque motum & constrictionem invitantes, circulum sanguinis intendunt febremque inducunt.

§. XXII.

Quinta igitur die cum primo diluculo vulnus considerarem, ligamentum hepatis tumidum dolorosumque fibrillasque disciſſas corruptas, hepatis vulnus cruentum, incorruptum tamen, pulsu sub cruore curioso spectaculo fibrante, inveniebam.

§. XXIII.

Ligamentum igitur hepatis circum circa turundis firmabam cum eſſentia myrrhae, ſuccini, balſ. Peruv. & oleo therebinth. applicatis, ſingulisque 4. horis id repetebam, vulneri hepatis eſſentiam myrrhae cum melle rosato cum siphone admovebam, turundamque molliſſimam filo ligatam, ne in cavitatem abdominis caderet, cum balſamo de Capaiba applicabam, vulnus abdominis linteaminibus disceptis ſpirituque matricali madefactis replebam, emplaſtro diach. ſimpl. firmabam, ſingulisque 4. horis repetebam & ad aerem temperandum inter ligandum carbones ignitos admovebam ſacculosque emollientes & resolventes imponi curabam. Abdomine ſimul ſaepius cum ♈ bez. & cochl. invncto. & clyſtere emolliente & leniente adhibito.

 §. XXIV.

§. XXIV.

Internis medicamentis mixturæ fc. bezoardicæ & travmaticæ pulverique bezoard. refolv. addebam emulfionem refrigerantem potiunculamque confortantem & anodina.

§. XXV.

Quæ folerter adhibita per diem, nox fequebatur placida & quieta. Hora tertia nocturna vbi denuo vulnus deligabam, pus laudabile ab omni parte propullulans fibrillas & peritonæi & ligament rotundi corruptas fponte abftergebat removerique faciebat & optimam de recuperanda fanitate fpem dabat. Æger omnia recenfita fymptomata remota commonftrabat, erectaque fiduciam teftabatur fronte. Dolores fugati, tumor maximam partem remotus, partes corruptæ feparatæ, fuccus nutritius præfens, pulfus bonus, alvus aperta & vrina turbida mox ad naturalem magis accedens, omnem mali ominis metum ejiciebant.

§. XXVI.

Sequenti igitur fexto die erecto fitu ægrum conftituebam cum levamine. Tempore matutino & vefpertino ipfum deligabam, iisdem adhibitis injectionibus balfamicis & applicato balfamo de Copaiba. Nec bonum diem pejor fequebatur nox, quam totam fomno peregit placido.

§. XXVII.

Ita decimus præterlapfus dies, vbi hepar reftitutum ligamentumque rotundum fanatum fecure vulnus externum claudi poffe promittebat.

§. XXII.

Nec ad id perficiendum opus erat ſutura cruenta, cum tanta lymphæ gelatinoſæ afflueret copia, quæ citiſſime hiatum replere & carne occludere poterat dum modo id permittere ob læſiones interiores e re fore crederemus.

§. XXIX.

Continuatis igitur balſamicis ſupra laudatis decimo quinto die cicatrix perfecta nec indecora comparebat paucisque diebus poſt, vt Æger libero frueretur aere, permittebam.

§. XXX.

Hæc ſunt quæ circa curam vulneris obvenere, ad cujus veritatem commonſtrandam non eſt vt multa verba faciam, cum reſtitutus ſanitati non ſolum adhuc in noſtra Salana cum laude nobilem ſe gerat civem ſed & tot tantique teſtes tempore curationis præſentes fuerint & adhuc ſint, vt ad eorum fidem provocare queam.

§. XXXI.

Inſtituti igitur ratio poſtulat, vt eorum cauſa, qui l. leviſſima hepatis vulnera abſolute lethalia pronunciant & hoc ex capite aut Rœderi noſtri hepar non læſum fuiſſe, aut eum neceſſario mori debuiſſe perſeverant, in lethalitatem vulnerum hepatis inquiram.

§. XXXII.

Hepar viſcus illud maximum, rubicundum in dextro hypochondrio ſitum bilisque ſecretioni deſtinatum ſuperius convexum, inferius concavum,

esse mere vasculosum nemo non ex recentioribus anatomicis affirmat.

§. XXXIII.

Vasa autem hepatis sunt vel sanguifera vel bilaria. Sanguifera sunt vel arteriosa vel venosa.

§. XXXIV.

Arteria hepatica magni non est momenti & provenit ex cæliacæ dextræ vltimis ramificationibus nec penetrat in intimam hepatis substantiam, sed hepar ingressa in minutissimas dividitur ramificationes & terminatur in capsula Glissonii.

§. XXXV.

Capsula Glissonii est ea membrana quæ cingit primarium vasorum venosorum in hepate, venam nimirum portæ & poros bilarios.

§. XXXVi.

Ex venis scilicet viscerum infimi ventris in vnum truncum in superiore hepatis parte coalitis oritur cavitas illa quæ porta salutatur: Ex hac quinque primarii, duo in dextram, reliqui tres in sinistram hepatis abeunt partem, maximamque hepatis partem constituunt, innumeros minores in ramulos divisi, officium arteriæ exequentes, aliquali etiam oscillatione gaudentes.

§. XXXVII.

Excipiuntur hi a ramulis ex tribus ramis a vena cava oriundis, quorum unus dextræ duo sinistræ parti se insinuant.

§. XXXVIII.

Ad hæc simul notandum, spissiorem esse sanguinem

guinem hepaticum reliquo ſanguine, cum in liene copioſiſſima illa vaſa lymphatica, in ductum thoracicum devoluta maximam lymphæ partem eo abducant, vnde ſpiſſior redditus ſanguis ita conſtitutus ad hepar defertur.

§. XXXIX.

Ad vaſa bilaria pertinent veſicula fellea, ductus cyſticus, ductus hepat cus ejusque rami pori bilarii dicti & ductus cholidochus, quæ omnia ſubſtantiæ ſunt membranaceæ Pori bilarii ex vltimis venæ portæ ramis lateraliter oriundi ad ductum hepaticum abeunt. Veſicula fellea,ille,vt Gliſſonius ait, condus promusque humoris fellei, figuræ propemodum ovalis aut potius pyriformis ad magnitudinem ovi fere accedit & 4. tunicis conſtat, in inferiore hepatis ſeu concava parte pendula. Ductus cyſticus eſt canalis pennæ gallinaceæ fere æqualis & ex veſicula fellea ad ductum cholidochum pergit. Ductus hepaticus eſt illud vas quod ramulis ſuis minoribus ex vena portæ bilem collectam ductui cholidocho & cyſtico infert, qui canalibus duobus antecedentibus amplitudine par, terminatur in duodeno circa initium jejuni inteſtini. Plura vide de his in Gliſſonii anatomia hepatis aliisque anatomicis cum hic inſtituti ratio prolixiores ambages prohibeat non anatomiam hepatis ſed lethalitatem vulnerum in eo tradituri.

§. XL.

Ligamenta hepatis ſunt tria, duo lata ſuſpenſoria, vnum rotundum. Ex latis vnum hepar diaphra-

gmati annectit, alterum hepar eidem diaphragmati & cartilagini ensiformi alligat, priori minus. Rotundum, per quod vmbilico annectitur, ex vena vmbilicali post partum deligata oritur.

§. XLI.

Vulnus est vel per se, vel per accidens lethale.

§. XLII.

Per se lethale dicitur vulnus quod omnem adhibitam vel actu vel potentia humanam artem eludit, sed machinam humanam per se & sua natura destruit.

§. XLIII.

Per accidens lethale dicitur vulnus, quo machina humana ita læsa non est vt adhibitis sufficienti cura & mediis æger sanari non potuisset, hinc vbi mors subsecuta, vel medici, vel ægri, vel chirurgi, vel adstantes, vel absentia medici & medicamentorum vulneratos morti tradiderint, cum alias ejusmodi vulnus medelam semper admiserit.

§. XLIV.

Addunt quidam medici forenses quandoque, vbi de vulneribus per se lethalibus loquuntur, quod vulnus hoc vel illud per se & absolute lethale sit, & si quicquam ponderis in hoc verbo, absolute, quærendum esset, hæc distinctio ita mihi maxime congrua videretur, vt id genus vulneris per se lethale pronunciari deberet, quo ita machina humana læsa deprehenderetur vt secundum artis regulas mors facillime læsionem se-

qui

qui potuerit, imo debuerit, quamvis aliquando peculiaris constitutio & robur optimum vulnerati, eundem morti subtraxerint, vt ergo tale vulnus per accidens quasi fiat non lethale. E contra id vulneris genus pro lethali per se & absolute pronunciari posset, vbi nullum nec in arte nec in vulnerato præsidium mortem fugare posset, sed læsio omne auxilium & constitutionem plane eluderet, imo manus auxiliatrices licet properantes, non expectaret.

§. XLV.

Ad examen igitur vulnera hepatis si revocamus, ea vel altius penetrant in substantiam hepatis multaque & majora lædunt vasa sanguifera, aut vesiculam felleam, aut ductum cysticum, aut cholidochum, aut porum bilarium; vel sunt superficiaria & saltem minora sanguifera attingunt vasa, & poros bilarios.

§. XLVI.

Ea quæ altius penetrant in hepar vasaque majora attingunt, necessario mortem inferunt, hinc per se & absolute lethalia merito pronunciantur. Hæmorrhagia enim tanta necessario sequitur, quæ mortem vel ante medentis adventum accelerat, aut certe sisti omnibus adhibitis remediis nequit, imo sanguinem in abdominis effundit cavitatem, vbi corruptioni inflammationique obvius vulneratum de medio tollit.

§. XLVII.

Et ita Hippocratis sententia assumenda: vbi libro

bro VI. Aphorism. XVIII. ait: cui vesica persecta, „ fuerit, aut cerebrum, aut cor, aut septum transversum, „ aut tenue quoddam intestinum, aut ventriculus, aut „ jecur, lethale est. Vbi necessario de gravioribus sal- „ tem vulneribus loquitur: Quis enim Hippocrati affingere vellet, quod omnia harum partium vulnera pronunciare lethalia, aut vocem διακοπέντι de levioribus intelligi vulneribus voluerit?

§. XLVIII.

Vesicula fellea læsa mortem per se non infert, collapsa enim hæc nec ex tensione, nec alia ratione adhibitis debitis remediis, gravia & mortem minantia symptomata inducere potest. Bilis enim per ductum hepaticum ad cholidochum sufficiens deferri potest, extravasata autem in cavitatem abdominis tam præsentaneum periculum inferre nequit, cum bilis & sua natura & omnium practicorum consensu ad corruptionem non æque ac sanguis inclinet, id quod & de ductu cystico, easdem ob causas valere arbitror, cum, læso eo, bilis ex ductu hepatico in cholidochum & hinc in duodenum derivari & vasa hæc rescissa præcludi possint.

§. XLIX.

Aliter sentiendum est de ductibus cholidocho & hepatico. His enim vulneratis, bili in duodenum transitus præcluditur, hinc chylificatio, hinc sanguificatio, hinc nutritio sublatæ, mortem prænunciant.

§. L.

§. L.

Ligamentum hepatis ſuſpenſorium majus gravius vulneratum, ob difficilem aditum, ſubſtantiam nervoſo-membranaceam maxime ſenſilem pondusque hepatis annexum, inde irritationem oriundam, cum conſenſu per connexionem diaphragmatis, hujus itaque motum ſpaſmodicum facile inde provenientem, imo inflammationem, affluxu majori per dolorem verſus has partes concitato & ſtaſi orta, vulnus per ſe lethale pronunciat: leviter autem tactum, cum tam gravia ſymptomata per ſe producere nequeat, nec mortem per ſe inferet.

§. LI.

Ligamentum hepatis rotundum meliora ſpondet fata, quamvis quidam, ſi diſcindatur aut diſrumpatur, pro mortifero habeant. Vti Gliſſonius in anatomia hepatis. C. 2. ait: Quidam affirmant ligamentum hoc, caſu aliquo præciſum aut diſruptum, citra aliam vllam noxam mortem afferre. Quod mihi minus veriſimile videtur niſi ſimul forte convulſio contigerit, quæ tendinoſis & nervoſis partibus facile ſupervenit. „

§. LII.

Et ſane ligamentum hoc neque ad hepatis ſubſtantiam neque nexum neque functionem tantum confert, vt diſciſſum tale periculum minetur. Ego, niſi ſymptomata quinto die ægrum noſtrum oppugnantia

gnantia cessassent ligamentumque meliora dedisset signa, id ipsum ad instar alius nervi ipse discindere non dubitassem ad finiendam irritationem, vnde dolores versus vmbilicum proveniebant. Læsum itaque hoc levius vel gravius mortem non producit.

§. LIII.

Tertio ligamento læso, cum id magis antrorsum situm sit, facilius succurrere, optimis balsamicis defendere, irritationem mitigare, inflammationemque arcere possumus, nec tantum per connexionem, quantum latum suspensorium, inferre potest periculum, hinc per se, lethale per se vulnus non patitur.

§. LIV.

De hepatis vulnere profundiore igitur actum & læsis vasis majoribus vel ligamentis. Videamus & superficiaria, leviora. Et hæc lethalia pronunciare, conscientia, ratio & experientia prohibent.

§. LV.

Res vtique conscientiæ est judicium medicum de lethalitate vulneris ferre, cum judex effatum medici & supplicium sæpius credulitatem judicis innocentem sequatur. Cum tamen sedulo attendendum sit, ne innocens moriatur aut reus absolvatur. Conscientiæ igitur medici propriæ vulnus infligi per lethalitatem vulnerum hepatis superficiariorum affictam ex sequentibus patebit.

§. LVI.

§. LVI.

Ratio nobis hæc dictitat. Si ejusmodi leviora vulnera lethalia esse debent, vel ob hæmorrhagiam vel ob alia graviora symptomata tristem sortiri eventum debent. Hæmorrhagia lethalis ex minoribus vasis subsequi per se non potest, cum vtplurimum stillicidium sanguinis ex ipsis sponte desinat, & si hoc non fieret facilius tamen in leviori hepatis vulnere vasa obstrui ac in aliis possunt partibus; partim ob pauca præsentia vasa arteriosa (§. 35.) & hinc minorem sanguinis impetum fluxumque tardiorem, partim ob sanguinis spissitudinem & hinc ad coagulum proclivitatem vel levissimo adstringente admoto. Alia autem graviora symptomata ex leviori ejusmodi vulnere in se spectato provenire nequeunt, cum hepar ob nervorum penuriam non tantum viscus cum aliis comparatum minus sensile sit, sed & ad leve vulnus levis injectio balsamica sæpius sufficiat, vt graviora præcaveri queant symptomata, aut si etiam acciderint (cum ob variam vulneratorum dispositionem vulnera hepatis raro sine omni eorum insultu curentur) medelam tamen admittunt, testante hoc ipso casu.

§. LVII.

Speciosius argumentum alii desumunt a principiis bilis resolutionem præstantibus & hinc nutritionem & consolidationem impedientibus. Ast & ad hoc respondere non difficile erit. Admotis enim debitis adstringentibus vasa bilaria æque ac vasa sanguifera

guifera obſtructa bilem ex ejusmodi vaſis ſtillantem præcludunt; cumque poſt vulneris maturationem in vaſis ſanguiferis ſanguis coerceri posſit, in vaſis quoque bilariis bilem occludi poſſe ſole meridiano clarius eſt.

§. LVIII.

Accedit experientia propria & aliorum. Ad propriam, quæ tertia vice confirmata eſt, teſtes provoco, Patronorum & amicorum vel meorum, vel Rœderi noſtri minimum triginta plurimosque adhuc præſentes, qui oculis ſuis & hepatis vulnus & medelam inſpicere potuerunt. Ad aliorum potius in propria cauſſa experientiam virorum prima laude dignorum provocare placet.

§. LIX.

Partis III. decadis I. caſus III. in medicina conſultatoria Hoffmanni reſponſum facultatis medicæ Halenſis pro more eleganter & ſolide elaboratum legitur, ſupra jam laudatum de vulnere hepatis ſuperveniente purpura alba ægro vndecimo die mortuo. Neque tamen vulnus lethale ibidem judicatur, experientiæque & rationis ſuffragio confirmatur, ægrum purpura epidemica tum temporis mortuum, ubi etiam plures citantur autores.

§. LX.

Hildanus centuria II. caſu 34. hominem febri

bri maligna mortuum memorat, qui ante obitum querelas egit multas, quod nunc duorum medicorum induſtria reſtitui non poſſet, cum ante aliquot annos ſolius chirurgi opera tanto hepatis ſanatus eſſet vulnere, vt fruſtum ipſi hepatis fuerit abſciſſum. Poſt mortem veritatem ex cicatrice in hepate inventa didicerunt medici, antea dubii hærentes.

§. LXI.

Ammannus in medicina critica caſu 61. facultatis medicæ Lipſienſis affert reſponſum, vbi chirurgus inſcitiæ accuſatur, vulnus hepatis per accidens lethale habetur, & varia quoque refert exempla reſtitutorum vulneratorum in hepate, imo qui fruſta hepatis amiſerint. Poſſemus ex Betino, Quercetano, Fereſto, Glandorpio, Budæo aliisque varia adhuc producere, niſi ſuperfluum id videretur, cum autores hi in plurium manibus ſint, & vix unus & alter ex medicis forenſibus ſuperficiaria hepatis vulnera lethalia proclamaverit.

§. LXII.

Addo duo experimenta, quæ hoc ipſo anno in canibus feci, præſentibus viginti & pluribus amicis, vbi alteri hepar per vulnus abdominis protractum cum forfice ad digiti latitudinem diſcidi, canemque ſanavi, & poſt aliquot ſeptimanas trucidavi, amicisque commonſtravi vulnus optime ſanatum. Alteri per abdomen apertum hepati protracto fruſtum

abſcidi ad magnitudinem avellanæ minoris, iisdem præſentibus amicis. Canis hæc ſanata bis jam partum edidit, nullique alacritate cedit.

§. LXIII.

Hepar autem brutorum ejusdem ſubſtantiæ atque officii cum humano eſſe quis negat? cur tamen idem felicius ſanari deberet ac in homine optimæ alias ſanitatis, optimique temperamenti? Eadem quoque bilis adeſt in canis ac in hominis hepate, nec tamen nutritionem impedire & hepar corrumpere eandem ipſa hæc teſtantur experimenta.

§. LXIV.

Accedit quod homo regimine ad id curæ genus neceſſario cum ratione vti poſſit, bruto id negligente, homo internis etiam medicamentis optime poſſit contra fatum muniri, quæ bruta cum quiete neceſſaria reſpuunt.

§. LXV.

Vulnera igitur hepatis profunda vaſa majora ſanguifera lædentia nec non ductus cholidochi & hepatici, graviora ligamenti hepatis ſuspenſorii majoris, ſunt per ſe & abſolute lethalia. Superficiaria autem & ea quæ veſicam felleam aut ligamentum rotundum, aut illud, quod ad cartilaginem enſiformen tendit, lædunt, non lethalia; ſed ſi

funeſti

funesti quid acciderit, per accidens tamen vulnus lethale judicandum erit.

§. LXVI.

Hæc sunt quæ de cura vulneris & disquisitione speciali in lethalitatem vulnerum hepatis in medium proferre volui, nec dubito fore plerosque qui mecum consenserint, brevi de aliis vulneribus fusius differturus.

§. LXVII.

Vnicum monere liceat, quod a variis auctoribus ventilata sint vasa hepatico - cystica, quippe quæ immediate ex vena portæ in vesiculam felleam bilem deferrent, ductum cysticum prætergressa. Et hinc dubium oriri posset de lethalitate læsi ductus hepatici. Ji enim, qui assumunt vasa hepatico-cystica, nobis objicere possunt, tantum bilis in vesiculam felleam per ea secerni, quantum ad perficiendam chylificationem in duodenum derivari debet, hinc ductum hepaticum absque lethalitate discindi posse. Respondetur autem quod 1.) nondum evictum sit, dari ejusmodi vasa hepatico - cystica, de quo Heisterus in nota XVIII. fuse differit, cum plurimos hujus rei statores ramuli sanguiferi ad tunicam vasculosam vesiculæ felleæ abeuntes deceperint, 2.) si etiam concedimus, in plurimis tamen subjectis eadem abesse accuratissimorum anatomico-

rum

rum ſuffragio confirmatur, & bobus hæc ipſa ſaltem attribuuntur. 3.) Hæc tamen non ſufficiunt ad tantam bilis quantitatem in veſiculam felleam ſecernendam quæ ſatis eſſet ad aliqualem repletionem veſiculæ felleæ, vt inde per preſſionem, tempore chylificationis, quantitas ſufficiens in duodenum derivari poſſit. Hinc utique lethalitas læſi ductus hepatici ſive præſentibus ſive abſentibus iisdem vaſis ſatis patet.

F I N I S.

